

დანართი 3 – საინფორმაციო ფურცელი და სხდომის ოქმები

ოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალის (E-60) რუისი-
აგარას მონაკვეთის მოდერნიზაციის პროექტი

საინფორმაციო ფურცელი

პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ

(აგვისტო 2011)

ზოგადი ინფორმაცია

საქართველოს მთავრობამ დაიწყო ქვეყნის ძირითადი გზების მოდერნიზების პროგრამის განხორციელება. პროგრამა სრულდება საქართველოს რეგიონული განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საგზაო დეპარტამენტის ხელმძღვანელობით და მსოფლიო ბანკის ფინანსური დახმარებით.

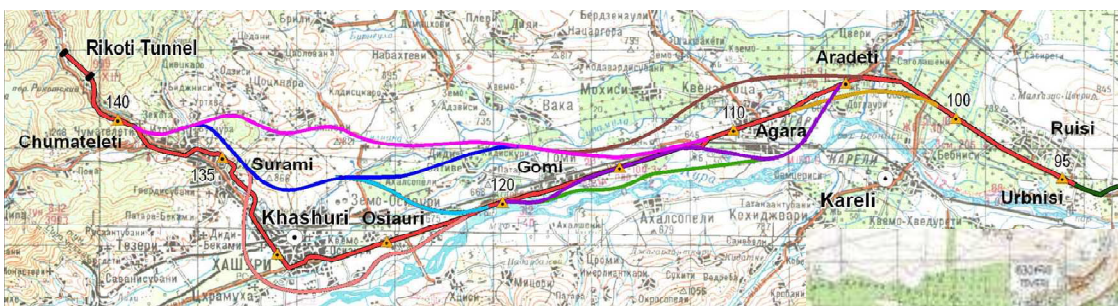
აღმოსავლეთ-დასავლეთი მაგისტრალის მოდერნიზაციის პროექტი ამ პროგრამის ერთერთი შემადგენელი ნაწილია. უკვე განახლდა და მოწესრიგდა მაგისტრალის ნაწილი, დასასრულს უახლოვდება სვენეთი რუისის მონაკვეთის მშენებლობა. იგეგმება რუისიდან რიკოტის გვირაბამდე გზის განახლება. გზის ეს მონაკვეთი სამ მონაკვეთად - რუისი-აგარის, აგარა-დიდი სატივეს და დიდი სატივე-რიკოტის - დაიყო. ამჟამად მიმდინარეობს რუისი-აგარას მონაკვეთის რეაბილიტაციის პროექტის დამუშავება.

შემსრულებლები

პროექტი მუშავდება ესპანური კომპანია „ეპტისა“-ს (EPTISA) მიერ. საპროექტო სამუშაოების პარალელურად კომპანია „კოვი ლიტვა“-ს (COWI) და ქართული კომპანია „გამა“-ს მიერ მიმდინარეობს პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასება.

პროექტის აღწერა

რუისი-აგარის მონაკვეთის მოდერნიზაცია გულისხმობს არსებული 11 კმ სიგრძის ორზოლიანი გზის ოთხზოლიანამდე გაგანიერებას (ძირითადად არსებული გზის სამხრეთი მხრისკენ). ნავარაუდევია სალოლაშენიდან არადეთამდე მცირე მონაკვეთის 'დაგლუვება', მდინარე ფრონეზე ახალი ხიდის მშენებლობა, დასახლებული პუნქტებისკენ (ურბნისი-რუისი; ბებნისი-რუისი და ქარელი-ზემო ბრეთა) გადასახვევი გზაჯვარედინების მოწყობა, წყალსატარების, ნახირსარეკების და დასასვენებელი ზონის მოწყობა.

- არსებული გზა
- ხაშურის შემოვლითი 1
- ხაშურის შემოვლითი 2
- ხაშურის შემოვლითი 3
- ხაშურის შემოვლითი 4
- აგარის შემოვლითი 1
- არადეთის მონაკვეთი
- გომი აგარას შემოვლითი სამხრ 1
- გორი აგარას შემოვლითი სამხრ.2
- სვენეთი-რუისი
- რეგიონული ცენტრი
- ⊙ მუნიციპალიტეტის ცენტრი

გარემოზე ზემოქმედების შეფასება (გზმ)

პროექტმა, ისევე როგორც ნებისმიერმა სხვა საქმიანობამ, შეიძლება გარკვეული ზემოქმედება მოახდინოს ბუნებრივ გარემოზე და მოსახლეობაზე. ზემოქმედება დადებითი და/ან უარყოფითი შეიძლება იყოს. საქართველოს კანონმდებლობით და მსოფლიო ბანკის წესების შესაბამისად პროექტის განხორციელებამდე საჭიროა მოსალოდნელი ზემოქმედებების განსაზღვრა და შეფასება. შეფასების პროცესში ერთერთ მნიშვნელოვან კომპონენტს საზოგადოების ინფორმირება და მასთან კონსულტაციები წარმოადგენს.

რა გავლენა შეიძლება იქონიოს პროექტმა ბუნებრივ გარემოზე და ადგილობრივ მოსახლეობაზე?

მშენებლობის დროს მოსალოდნელი ზემოქმედება ბუნებრივ გარემოზე და მოსახლეობაზე:

საჯარო განხილვები

პროექტის საჯარო განხილვები ორ ეტაპად (საწყის ფაზაზე და გზმ-ს ანგარიშის სამუშაო ვერსიის მომზადების შემდეგ) ჩატარდება. განხილვების მიზანია პროექტის შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება, მოსალოდნელი დადებითი და უარყოფითი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება. მოსახლეობასთან კონსულტაცია, მისგან მოსაზრებების, შენიშვნების მიღება, განხილვა და შესაბამისი რეაგირება.

ზემოქმედების აღწერა	სავარაუდო ზემოქმედების ხასიათი
ემისიები - მტვერი და გამონახობლქვი	უარყოფითი
ხმაური და ვიბრაცია - სამშენებლო სამუშაოების, ტრანსპორტის მოძრაობისას დროს	უარყოფითი
ნიადაგის და წყლის დაბინძურება	უარყოფითი
ზემოქმედება მცენარეულ საფარზე და ცხოველთა სამყაროზე	უარყოფითი
ლანდშაფტის - ვიზუალური ცვლილებები	უარყოფითი
ზემოქმედება კულტურულ მემკვიდრეობაზე	მოსალოდნელი არ არის
ზემოქმედება დაცულ ტერიტორიებზე	მოსალოდნელი არ არის
დროებითი გზების, ბანაკის, სამუშაო მოედნების მოსაწყობად კერძო/სახელმწიფოს საკუთრებაში მყოფი მიწის ნაკვეთების გამოყენების	უარყოფითი

საჭიროება (ეკონომიკური/ფიზიკური განსახლება)	
სასოფლო სამეურნეო ნაკვეთების მშენებლობისთვის დროებითი გამოყენების შემთხვევაში მოსავლის დაკარგვა	უარყოფითი
მაგისტრალის მშენებლობისთვის გამოყენებული მიწის ზოლის სტატუსის შეცვლა/სასოფლო-სამეურნეო მიწის კატეგორიიდან ამოღება	უარყოფითი
ახალი სამუშაო ადგილების შექმნა და ადგილობრივი მოსახლეობის დასაქმების შესაძლებლობა	დადებითი
ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	დადებითი

გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა

პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების საფუძველზე შემუშავდება გარემოსდაცვითი მართვის გეგმა. გეგმის მიზანია უარყოფითი ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრა, ამ ღონისძიებების გატარების, მათი ეფექტურობის მონიტორინგის და შესრულებაზე/კონტროლზე პასუხისმგებელი პირების განსაზღვრა.

პროექტთან დაკავშირებული ინფორმაციის მისაღებად შეგიძლიათ მიმართოთ:

ლიკა ბუბაშვილს

საქართველოს რეგიონალური განვითარების და ინფრასტრუქტურის სამინისტროს გზის დეპარტამენტი

მისამართზე

ყაზბეგის გამზირი 12, თბილისი

+595 219 141/598 575 597

ელექტრონული ფოსტა: likabubashvili@yahoo.com

ან

გარემოზე ზემოქმედებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე -

“კოვი ლიტვა“/სამეცნიერო კვლევითი ფირმა „გამა“-ს ოფისს

მისამართზე: მერაბ ალექსიძის 9, თბილისი

ტელ: +(99532) 2221771;

ელექტრონული ფოსტა: gamma@gamma.ge

პროექტთან და გზმ-თან დაკავშირებული დოკუმენტაცია ინფორმაცია განთავსდება საავტომობილო გზების დეპარტამენტის ვებგვერდზე: <http://www.georoad.ge>

E-60 EWH MODERNIZATION PROJECT- RUISI-AGARA (KM95-KM106) SECTION	E-60 magistralism modernizaciis proecti-ruisi-agaras (km95-km106) monakveTi
Minutes of the first meeting with local community	ადგილობრივი მოსახლეობასთან პირველი შეხვედრის ოქმი
Kareli, August 11, 2011	ქარელი, 11 აგვისტო, 2011
Venue: Kareli Sakrebulo building, 3 Ninoschvili street	ჩატარების ადგილი: ქარელის საკრებულოს შენობა, ნინოშვილის ქ. 3.
Roads Department Representatives and Environmental Assessment Team Members attending: 1. Otar Khatiaшvili - Head, Department of Projects and Environment Protection, Technical Supervision and Policy Division, Roads Department 2. Lika Bubashvili, Environmental Specialist, Roads Department 3. Dana Bagdonaviciene – Head of Environmental Division, COWI Lietuva 4. Zurab Mgaloblishvili - Vice-president, Scientific research Firm Gamma, 5. Maia Stamateli - Environmental specialist, SRFGAMMA	შეხვედრაში მონაწილე საგზაო დეპარტამენტის და გარემოს დაცვითი შეფასების ჯგუფის წარმომადგენლები: 1. ოთარ ხატიაშვილი - პროექტების და გარემოს დაცვის. ტექნიკური ზედამხედველობის დაპოლიტიკის განყოფილების უფროსი, საავტომობილო გზების დეპარტამენტი 2. ლიკა ბუბაშვილი - გარემოს დაცვის სპეციალისტი, საავტომობილო გზების დეპარტამენტი 3. დანა ბოგონავიჩიენე - გარემოს დაცვის განყოფილების უფროსი, „კვილიტვა“ 4. ზურაბ მგალობლიშვილი - სამეცნიერო-საგეგმარო განყოფილების უფროსი, „საგეგმარო“
Objective of the meeting – to familiarize the stakeholders with potential impacts related to construction and operation of the Ruisi-Agara section of the E-60 EWH, invite them to participate in the process and provide community with project team contact information for feedback.	შეხვედრის მიზანი - მოსახლეობისთვის ინფორმაციის მიწოდება E-60 მაგისტრალის რუისი-აგარას მონაკვეთის მოდერნიზაციის სამუშაოების და გზის ექსპლუატაციის პროცესში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ; მოსახლეობის ჩართვა შეფასების პროცესში დამისთვის მუშა ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაციის მიწოდება
The meeting was opened by Head of Department of Projects and Environment Protection, Technical Supervision and Policy Division of the Roads Department, Mr. Otar Khatiaшvili who welcomed the attendees and made a brief introductory	შეხვედრა გახსნა საავტომობილო გზების პროექტების და გარემოს დაცვის. ტექნიკური ზედამხედველობის დაპოლიტიკის განყოფილების უფროსმა, ბ-მა ოთარ ხატიაშვილმა. იგი მიესალმა დამსწრე საზოგადოებას და გააცნო შეხვედრის მიზანი.

presentation of the purpose of the meeting.

Maia Stamatelios of Gamma introduced the team and presented information about the project and activities implemented by the teams so far.

It was mentioned that as an EPTISA team dealing with land acquisition and compensation matters has already held a series of meetings with the community within the project impact zone, this issue will not be covered in the presentation.

The presentation was focused on environmental assessment scope and process, its purpose and procedure, legal and regulatory requirements (national and IFL), permitting aspects, role of community/stakeholders and their engagement. Alternatives being considered in EA, potential environmental and social impacts—both negative and beneficial associated with the planned development at preparatory, construction and operation stages of the project were briefly discussed.

The community was invited to participate and contribute to the assessment process.

Contact information of the project team, leaflets and printouts of the presentation were distributed.

The floor was given to attendees. The main questions raised were about the property impact and compensation.

The owners of property/businesses located along the alignment under consideration and intersections were interested in exact alignment of the route. To answer this

„გამა“-ს წარმომადგენელმა, მ. სტამატელმა წარადგინა პროექტში მონაწილე მხარეები, მოკლედ მიმოიხილა პროექტი და შესრულებული სამუშაოები.

აღინიშნა, რომ ვინაიდან EPTISA-ს მუშა ჯგუფი, რომელიც დაკავებულია მიწის შესყიდვის და კომპენსაციის საკითხებით უკვე რამდენჯერმე შეხვდა პროექტის ზემოქმედების ზონაში მცხოვრებ მოსახლეობას, აღნიშნული საკითხები პრეზენტაციაში განხილული არიქნება.

პრეზენტაციაში ყურადღება გამახვილდა გარემოსდავითი შეფასების პროცესზე, სამუშაოს მოცულობაზე, მის მიზნებზე და პროცედურაზე, საკანონმდებლო და მარეგულირებელ ასპექტებზე (საქართველოს და საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების მოთხოვნები). ნებართვის გაცემის საკითხებზე, საზოგადოების როლზე დამისჩართულობაზე ამ პროცესში. წარმოდგენილი იყო მოსამზადებელ მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებზე ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე პროექტის პოტენციური ზემოქმედების (დადებით და უარყოფით) მოკლე მიმოხილვა.

საზოგადოებამოწვეული ქნა პროცესში მონაწილეობის მისაღებად.

დამსწრეებს გადაეცათ პროექტში მონაწილე ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაცია, საინ-

ფორმაციო ფურცლები და პრეზენტაციის ამონაბეჭდივერსიები.

შეკითხვებისთვის სიტყვა გადაეცა საზოგადოების წარმომადგენლებს. ძირითადი საკითხები წამოჭრილი დისკუსიის დროს ეხებოდა საკუთრებაზე ზემოქმედებას და კომპენსაციას.

განსახილველი გზის გაყოლებაზე და დასახლებული პუნქტების კენჭის გადაკვეთებთან არსებული ობიექტების/საკუთრების მფლობელები და ინტერესდენ გზის ზუსტი განლაგებით. შეკითხვებზე პასუხის გასა-

<p>questions and the road plan was presented. Some questions were posed about location of the underpasses.</p>	<p>ცემად წარმოდგენილი იყო გზის გეგმა. შეკითხვების რიგი შეეხებოდა გადასასვლელების მდებარეობას</p>
--	--

E60 EWH Modernization Project – Ruisi-Agara (km95-km106) section

E-60 აღმოსავლეთ-დასავლეთი მაგისტრალის რუისი-აგარას (კმ95-კმ106) მონაკვეთის

მოდერნიზაციის პროექტი

Stakeholder meeting - მოსახლეობასთან შეხვედრის

Kareli, August 11, 2011

List of Attendees - დამსწრეთა სია

Venue: Kareli Sakrebulo building, 3 Ninoshvili street

ქარელი, 11 აგვისტო, 2011 საკრებულოს შენობა: ნინოშვილის 3

	Name	Organisation, position	Contact Information
1	Zurab Shubitize	Sagolasheni	558 111553
2	Valter Asanidze	Aradeti	577 354808
3	Giorgi Titvinidze	Aradeti	790 320938
4	Ephrem Kavelidze	Sagolasheni	593 188265
5	Nazo Dzmorashvili	Sagolasheni	593 594233;
6	Koba Javakhishvili	Sagolasheni	593 746615
7	Jabo Jakhvelidze	Sagolasheni	593 718884
8	Nino Titvinidze-Giorga Shvili ნინო ტიტვინიძე- გიორგი შვილიძე	Teacher, Aradeti მასწავლებელი, არადეთი	598791722; 790699693
9	Ioseb Javakhishvili	Aradeti	74362
10	Teimuraz Shubitidze	Sagolasheni	598432247.
11	Mamuka Titvinidze	Aradeti	595 442282
12	Mikheil Mekvabishvili	Ruisi	599 246601

13	KhatunaMirianashvili	Ruisi	790 780477
14	VepkhiaShubitidze ვეფხიაშუბითიძე	Specialist,BretaSakrebulo,Sagolasheni ბრეთისსაკრებულო,სპეციალისტი, საგოლაშენი	599 977203
15	TamazKharazishvili	Sagolasheniსაგოლაშენი	555 973297
16	TemoDadeshvili თემოდადეშვილი	Specialist,Rusisterritorialunit,Ruisi რუისისტერიტორიულიორგანოს სპეციალისტი,რუისი	551 101416

	Name	Organisation,position	ContactInformation
17	LevanMgebrishvili	Ruisi	598 749442
18	GogiMgebrishvili	Ruisi	790 347476
19	AvtoGeldiashvili	Ruisi	790 290193
20	BesikSvianadze	Ruisi	577 755511
21	DavidTitvinidze	Aradeti	593 505928
22	MerabTitvinidze	Aradeti	-
23	GiviNasaridze	Aradeti	-
24	PaataTitvinidze	Aradeti	593 320938
25	GiorgiTitvinidzeგორგი ტიტვინიძე	Aradeti	8790320938

Photographs/ფოტოსურათები

E-60EWHMODERNIZATIONPROJECT-
RUISI-AGARA BYPASS SECTION

Minutesofthefirstmeetingwithlocal
community

Agara, December 9, 2011

Venue: Kareli municipality, Agara
administration building, 4
Kostavastreet

Representatives of the
RoadsDepartmentand Environmental
AssessmentTeamMembers attending:

1. Gia Sopadze-RoadsDepartment of
the Ministry of Regional Development
and Infrastructure of Georgia

2. Dana Bagdonaviciene – Head of
Environmental Division, COWI
Lietuva

3. Zurab Mgaloblishvili-Vice-
president, Scientific research Firm
Gamma,

4. MaiaStamateli-Environmental
specialist, SRF GAMMA

List of community representatives
attendingthemeetingisenclosed.

Objectiveofthemeeting–to familiarize
thestakeholders withpotentialimpacts
relatedtoconstructionandoperationoft
he Ruisi-Agara bypasssection of the E-
60 East-West highway,
invitethemtoparticipateintheprocessa
nd providethecommunity with the
projectteam
contactinformationforfeedback.

E-60magistralismodernizaciis proeqti–ruisi-agarasmonakveTi

ადგილობრივი მოსახლეობასთან პირველი შეხვედრის ოქმი

აგარა, 9 დეკემბერი, 2011

ჩატარების ადგილი: ქარელის მუნიციპალიტეტის აგარის
ტერიტორიული ორგანოს შენობაში, კოსტავას 4

შეხვედრაში მონაწილე საავტომობილო გზების
დეპარტამენტის და გარემოზე ზემოქმედების შეფასების
ჯგუფის წარმომადგენლები:

გია სოფაძე - საქართველოს რეგიონალური განვითარების და
ინფრასტრუქტურის სამინისტრო;

დანა ბოგდონავიჩიენე - გარემოს დაცვის განყოფილების
უფროსი, „კივი ლიტვა“

ზურაბ მგალობლიშვილი - სამეცნიერო-კვლევითი ფირმა
„გამა“-ს ვიცე-პრეზიდენტი,

მაია სტამატელი - გარემოს დაცვის სპეციალისტი, სკვ გამა

დამსწრეთა სია თან ერთვის.

შეხვედრის მიზანი - მოსახლეობისთვის
ინფორმაციის მიწოდება E-60 მაგისტრალის რუისი-აგარას
შემოვლითი გზის მონაკვეთის მოდერნიზაციის
სამუშაოების და გზის ექსპლუატაციის
პროცესში გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შესახებ;
მოსახლეობის ჩართვა შეფასების პროცესში დამისთვის მუშა
ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაციის მიწოდება
უკუკავშირის დასამყარებლად,

The meeting was opened by Mr. Gia Sopadze of Department of Roads, who welcomed the attendees and made a brief introductory presentation of the purpose of the meeting.

Maia Stamateli of Gamma introduced the team and presented information about the project and activities implemented by the team so far.

It was mentioned that as EPTISA team is dealing with land acquisition and compensation issues and has already had a series of meetings with community within the project impact zone (with more meetings scheduled under the project) the land acquisition and compensation issues will not be covered in presentation.

Presentation was focused on environmental assessment process, its purpose and procedure, legal and regulatory requirements (national and IFI), permitting aspects, role of community/stakeholders and their engagement. Alternatives being considered in EA, potential environmental and social impacts – both negative and beneficial associated with the planned development at preparatory, construction and operation stages of the project were briefly discussed.

Leaflets with brief information about the project and contact details of the team were distributed.

შეხვედრა გახსნასავტომობილო გზების დეპარტამენტის წარმომადგენელმა, ბ-მა გია სოფაძემ. იგი მიესალმა დამსწრე საზოგადოებას დაგააცნო შეხვედრის მიზანი.

„გამა“-ს წარმომადგენელმა, მ.სტამატელმა წარადგინა პროექტში მონაწილე მხარეები, მოკლედ მიმოიხილა პროექტი და შესრულებული სამუშაოები.

აღინიშნა, რომ რადგან მიწის შესყიდვის და კომპენსაციის საკითხების შესწავლა ხდება EPTISA-ს მუშა ჯგუფის მიერ, ამ საკითხზე შეხვედრების რიგი უკვე ჩატარდა, და პროექტის ფარგლებში მუშაობა ამ საკითხზე გრძელდება, განსახლების და კომპენსაციის საკითხები წარმოდგენილ პრეზენტაციაში განხილული არიქნება.

პრეზენტაციაში ყურადღება გამახვილდა გარემოსდავითი შეფასების პროცესზე, მის მიზნებზე და პროცედურაზე, საკანონმდებლო და მარეგულირებელ ასპექტებზე (საქართველოს და საერთაშორისო საფინანსო ინსტიტუტების მოთხოვნები). ნებართვის გაცემის საკითხებზე, საზოგადოების როლზე დამსწრეთულობაზე ამ პროცესში. წარმოდგენილი იყო მოსამზადებელ მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებზე ბუნებრივი და სოციალურ გარემოზე პროექტის პოტენციური დადებითი და უარყოფითი ზემოქმედების მოკლე მიმოხილვა.

დამსწრეებს გადაეცათ საინფორმაციო ფურცლები პროექტის მოკლე აღწერით და პროექტზე მომუშავე ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაციით.

საზოგადოებამოწვეულიქნა პროცესში მონაწილეობის მისაღებად.

Community was invited to participate and contribute to the process of assessment.

Floor was given to attendees.

The main questions raised were related to the crossing of the private land plots by the new alignment, impact on the private property, compensation procedure;

probable date of commencement of construction works;

employment possibilities;

land registration issues.

შეკითხვებისთვის სიტყვა გადაეცა საზოგადოების წარმომადგენლებს. დისკუსიის დროს წამოჭრილი ძირითადი შეკითხვები ეხებოდა

შემოვლითი გზის მიერ კერძო საკუთრებაში მყოფი ნაკვეთების გადაკვეთის, საკუთრებაზე ზემოქმედებას და კომპენსაციის საკითხებს, კომპენსაციის პროცედურას;

სამშენებლო სამუშაოების დაწყების სავარაუდო თარიღს;

დასაქმების შესაძლებლობას

მიწის ნაკვეთების რეგისტრაციის საკითხებს.

E-60 აღმოსავლეთ-დასავლეთი მაგისტრალის რუსი-აგარას დასავლეთი (შემოვლითი გზის) მონაკვეთის მოდერნიზაციის პროექტი

Stakeholder meeting- მოსახლეობასთან შეხვედრის

List of Attendees- დამსწრეთა სია

Agara, December 9, 2011

აგარა, 9 დეკემბერი, 2011

Kareli municipality, Agara administration building, 4 Kostavastreet

ქარელის მუნიციპალიტეტის აგარის ტერიტორიული ორგანოს შენობა, კოსტავას ქ. 4

N	გვარი/Name	ტელეფონის ნომერი/Contact Information
1	იანტბელიძე მიშა/Iantbelidze Misha	558209504
2	გაჩეჩილაძე გია/Gachechiladze Gia	790186427; 598787282
3	ნოზაძე ყუყუნა/Nozadze Jujuna	790727282
4	მურჯიკნელი ტრისტანი/Murjikneli Tristani	790727082
5	ყიფშიძე გოჩა/Kipshidze Gocha	558134353
6	მჭედლიშვილი გიორგი/Mchedlishvili Giorgi	790212991
7	ჯუსტიშვილი ნუნუ/Justishvili Nunu	568501546
8	ეკოშვილი გოგია/Ekoshvili Gogia	790212986
9	გაბუნია ზაური/Gabunia Zauri	595690556; 690536
10	გუზიევა თამარა/Guzieva Tamara	599533017
11	ელიაშვილი თენგიზი/Eliashvili Tengizi	790752574
12	მაჭარაშვილი დუშა/Macharashvili Dusha	593108703; 790184126
13	ბერიძე გიორგი/Beridze Giorgi	595348134
14	სხირტლაძე ელია/Skhirtladzella	598347274
15	ჭანკოტაძე გოგი/Chankotadze Gogi	593273826; 577189934
16	მჭედლიშვილი ვალერი/Mchedlishvili Valeri	595542092; 790372092
17	გოცირიძე ნონა/Gotsiridze Nona	595333528
18	ხოდელი გიორგი/Khodeli Giorgi	597586871
19	იკაევი ნადია/Ikaevi Nadia	790534905
20	ძირტკბილაშვილი კახა/Dzirtkbilashvili Kakha	551904746
21	სოფაძე გია/Sopadze Gia	RD; 574939209
22	მგალობლიშვილი ზურაბი	GAMMA; 599504434
23	ბოგდანავიჩენიძე დანა	COWI; +3752107558

აღმოსავლეთ-დასავლეთის მაგისტრალის (E-60) რუსი-
 აგარას მონაკვეთის მოდერნიზაციის პროექტი
 საინფორმაციო ფურცელი

პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შესახებ

(დეკემბერი 2011)

ზოგადი ინფორმაცია

საქართველოს
 მთავრობამ დაიწყო ქვეყნის ძირითადი
 გზების მოდერნიზების
 პროგრამის განხორციელება.
 პროგრამას რეგულირებს საქართველოს რეგიონული
 განვითარებისა და ინფრასტრუქტურის
 სამინისტროს
 საგზაო დეპარტამენტის ხელმძღვანელობით და
 მსოფლიო ბანკის ფინანსური დახმარებით.

აღმოსავლეთ-დასავლეთი მაგისტრალის მოდერ-
 ნიზაციის პროექტი ამ პროგრამის ერთერთი
 შემადგენელი ნაწილია. უკვე განახლდა და
 მოწესრიგდა მაგისტრალის ნაწილი, დასასრულს
 უახლოვდება სვენეთი რუისის მონაკვეთის მშე-
 ნებლობა.

იგეგმება რუისიდან რიკოტის გვირაბამდე
 გზის განახლება.

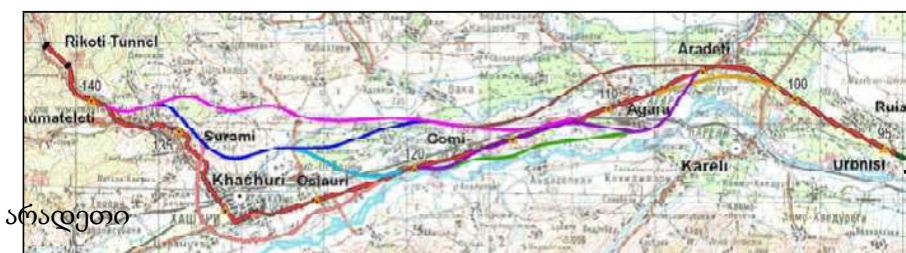
გზის ეს მონაკვეთი სამონაკვეთად - რუისი-
 აგარის (11კმ), აგარა-დიდისატივეს (15კმ) და
 დიდისატივე-რიკოტის (22კმ) - დაიყო. ამ ეტაპზე
 მომზადებულია რუისი-აგარას (11კმ) და აგარის
 შემოვლითი (8კმ) მონაკვეთის მოდერნიზაციის
 პროექტი. სამუშაოს რეგულირება მსოფლიო ბანკის
 ფინანსური დახმარებით.

შემსრულებლები

პროექტი მუშავდება ესპანური კომპანია „ეპტისა“-
 ს (EPTISA) მიერ. საპროექტო სამუშაოების პარა-
 ლელურად კომპანია „კოვილიტცა“-ს (COWI)
 დამისი ქვეკონტრაქტორი
 ქართული კომპანია „გამა“-ს მიერ მიმდინარეობს
 პროექტის გარემოზე ზემოქმედების შეფასება.

პროექტის აღწერა -

პროექტი გულისხმობს E-60 მაგისტრალის რუისი-
 აგარას 23კმ-
 იან მონაკვეთის მოდერნიზაციას. რუისი-
 არადეთის 11კმ-იან მონაკვეთზე
 ორზოლიანი გზის ოთხზოლიანამდე
 გაგანიერებას (ძირითადად არსებული
 გზის სამხრეთი მხრისკენ) და აგარის შემოვლითი
 8კმ სიგრძის გზის მშენებლობას.
 პროექტის ფარგლებში აშენდება ხიდეები
 მდ. ფრონეზე, ფცაზე, რკინიგზასა
 დასოფლისგზაზე, მოეწყობა გადასასვლელი
 დასახლებული პუნქტებისკენ (ურბნისი-რუისი;
 ბებნისი-რუისი და ქარელი-ზემო
 ბრეთა), მოეწყობა წყალსატარები, ნახირსარეკები.

არადეთი

სადოლაშენი

არსებული გზა ხაშურის შემოვლითი 1 ხაშურის შემოვლითი 2 ხაშურის შემოვლითი 3 ხაშურის შემოვლითი 4 აგარის შემოვლითი 1	გომიაგარასშემოვ ლითი სამხრ.1 გორიაგარასშემოვ ლითი სამხრ.2 სვენეთი-რუისი რეგიონული ცენტრი მუნიციპალიტეტი სცენტრი
---	---

აგარა

გარემოზე ზემოქმედების შეფასება (გზშ)

პროექტმა, ისევე როგორც ნებისმიერმა სხვა საკმინაობამ, შეიძლება გარკვეული ზემოქმედება მოახდინოს ბუნე-

ბრივ გარემოზე დამოსახლეობაზე. ზემოქმედება დადებითი და/ან უარყოფითი შეიძლება იყოს. საქარ-თველოს კანონმდებლობით დამსოფლიო ბანკის წესების შესაბამისად პროექტის განხორციელებამ დესაჭირო ამოსალო დნელი ზემოქმედებების განსაზღვრა და შეფასება. შეფასების პროცესში ერთ მნიშვნელოვან კომპონენტს საზოგადოების ინფორმი-რებადამასთან კონსულტაციები წარმოადგენს

დადებითი და უარყოფითი ზემოქმედების შესახებ ინფორმაციის მიწოდება. მოსახლეობასთან კონსულტაცია, მისგან მოსაზრებების, შენიშვნების მიღება, განხილვა და შესაბამისი რეაგირება.

საჯარო განხილვები -

პროექტის საჯარო განხილვები ორეტაპად (საწყის ფაზაზე და გზშ-სანგარიშის სამუშაო ვერსიის მომზადების შემდეგ) ჩატარდება. განხილვების მიზანია პროექტის შესახებ მოსახლეობის ინფორმირება, მოსალოდნელი

რაგავლენა შეიძლება იქონიოს პროექტმა უნებრივ გარემოზე და ადგილობრივ მოსახლეობაზე?

მშენებლობის დროს მოსალოდნელი შემოქმედება უნებრივ გარემოზე და მოსახლეობაზე:

შემოქმედების აღწერა	სავარაუდო
☐ ემისიები-მტვერი და გამონახლოები	უარყოფითი
☐ ხმაური და ვიბრაცია-სამშენებლო სამუშაოების, ტრანსპორტის	უარყოფითი
☐ ნიადაგის და წყლის დაბინძურება	უარყოფითი
☐ შემოქმედება მცენარეულ საფარზე და ცხოველთა სამყაროზე	უარყოფითი
☐ ლანდშაფტის-ვიზუალური ცვლილებები	უარყოფითი
☐ შემოქმედება კულტურულ მემკვიდრეობაზე	მოსალოდნელი არარის
☐ შემოქმედება აკოლოგიური ტერიტორიებზე	მოსალოდნელი არარის
☐ დროებითი გზების, ბანაკის, სამუშაო მოედნების მოსაწყობად კერძო/სახელმწიფო საკუთრებაში მყოფი მიწის ნაკვეთების გამოყენების	უარყოფითი
☐ სასოფლო-სამეურნეო ნაკვეთების მშენებლობისთვის დროებითი	უარყოფითი
☐ მაგისტრალის მშენებლობისთვის გამოყენებული მიწის ზოლის	უარყოფითი
☐ ახალისა მუშაო ადგილების შექმნა და ადგილობრივი მოსახლეობის	დადებითი
☐ ინფრასტრუქტურის გაუმჯობესება	დადებითი

გარემოს დაცვითი მართვის გეგმა

პროექტის გარემოზე შემოქმედების შეფასების საფუძველზე მუშავდება გარემოს დაცვითი მართვის გეგმა. გეგმის მიზანია უარყოფითი შემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებების განსაზღვრა, ამ ღონისძიებების გატარების, მათი ეფექტურობის მონიტორინგის და შესრულებაზე/კონტროლზე პასუხისმგებელი პირების განსაზღვრა.

პროექტთან დაკავშირებული ინფორმაციის მისაღებად შეგიძლიათ მიმართოთ:

ლიკაბუბაშვილს

საქართველოს რეგიონალური განვითარების და
ინფრასტრუქტურის სამინისტროს საავტომობილო გზების დეპარტამენტი

მისამართზე: ყაზბეგის გამზირი 12, თბილისი, +595219141/598575597

ელექტრონული ფოსტა: likabubashvili@yahoo.com

ან

გარემოზე შემოქმედებასთან დაკავშირებულ საკითხებზე -
“კოვილიტვა“ / სამეცნიერო კვლევითი ფირმა „გამა“-ს ოფისს
მისამართზე: დავით გურამიშვილის გამზირი 17ა, თბილისი

ტელ: 2601526; 2604433 ელექტრონული ფოსტა: mszgc@access.sanet.ge; gamma@gamma.ge

---

პროექტთან და გზმ-თან დაკავშირებული დოკუმენტაცია ინფორმაცია განთავსდება
საავტომობილო გზების დეპარტამენტის ვებგვერდზე: <http://www.georoad.ge>

E-60 EWH MODERNIZATION PROJECT- RUI SI-
AGARA (KM95-KM114) SECTION

E-60 magistralismodernizaciis proeqti-ruisi-
agaras (km95-km114) monakveTi

Minutes of the first meeting with local community

ადგილობრივი მოსახლეობასთან პირველი
შეხვედრის ოქმი

Kareli, February 15, 2012

ქარელი, 15 თებერვალი 2012

Venue: Kareli Sakrebulo building, 3

ჩატარების ადგილი: ქარელის

Ninoshvili street

საკრებულოს შენობა, ნინოშვილის. 3.

Roads Department Representatives and
Environmental Assessment Team Members
attending:

შეხვედრაში მონაწილესა და ორ დეპარტა-
მენტის და გარემოს დაცვითი შეფასების
ჯგუფის წარმომადგენლები:

Otar Khatishvili - Head, Department of Projects
and Environment
Protection, Technical Supervision and
Policy Division, Roads Department

ოთარ ხატიაშვილი - პროექტების და
გარემოს დაცვის. ტექნიკური
ზედა მხედველობის და პოლიტიკის
განყოფილების უფროსი, საავტომობილო
გზების დეპარტამენტი

Lika Bubashvili, Environmental

Specialist,RoadsDepartment

Zurab Abshinashvili, Head of Resettlement Department, RoadsDepartment.

Zurab Kviriasvili, Project Manager, Eptisa, Simon Jordania, Resettlement Specialist, Eptisa

Dana Bagdonaviciene – Head of Environmental Division, COWI Lietuva

ZurabMgaloblishvili-Vice-president, Scientific-researchFirmGamma,

Maia Stamateli - Environmental Specialist,SRFGAMMA

List of community representatives attendingthemeetingisenclosed. (Annex 1)

Objectiveofthemeetingwas to familiarize thestakeholders withresults of the impact assessment implemented for the project for modernization of Ruisi-Agara bypasssection of the E-60 East-West Highway.

Presented was information on implemented surveys and studies carried out under the project. Impacts during construction and operation of the road together with mitigation measures have been described.

ლიკა ბუბაშვილი - გარემოს დაცვისსპეციალისტი, საავტომობილო გზების დეპარტამენტი

ზურაბ აფშინაშვილი , განსახლების განყოფილების უფროსი, საავტომობილო გზების დეპარტამენტი

ზურაბ კვირიაშვილი, პროექტის მენეჯერი, ეპტისა

სიმონ ჟორდანია, განსახლების სპეციალისტი, ეპტისა

დანა ბოგონავიჩიენე - გარემოს დაცვის განყოფილების უფროსი, „კივილიტვა“

ზურაბმგალობლიშვილი-სამეცნი-ერო-კვლევითი ფირმა „გამა“-ს ვიცე პრეზიდენტი,

მაია სტამატელი - გარემოსდაცვისსპეციალისტი, სკფგამა

დამსწრეთასიათანერთვის. (დანართი 1)

შეხვედრის მიზანი იყო მოსახლეობისთვის ინფორმაციის მიწოდება E-60 მაგისტრალის რუსი-აგარას შემოვლითი გზის მონაკვეთის გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შედეგების შესახებ.

წარმოდგენილი იყო ინფორმაცია ჩატარებული სამუშაოს შესახებ და პროექტის მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპზე ბიოფიზიკურ და სოციალურ გარემოზე ზემოქმედების შეფასების შედეგები. აღნიშნული იყო შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები. და შესაბამისი შემარბილებელი

ღონისძირბრბი.

The meeting was opened by Head of Department of Projects and Environment Protection, Technical Supervision and Policy Division of the Roads Department, Mr. Otar Khatishvili who welcomed the attendees and made a brief introductory speech.

შეხვედრა გახსნა საავტომობილო გზების დეპარტამენტის პროექტების და გარემოს დაცვის. ტექნიკური ზედამხედველობის და პოლიტიკის განყოფილების უფროსმა, ბ-მა ოთარ ხატიაშვილმა. იგი მიესალმა დამსწრე საზოგადოებას და გააცნო შეხვედრის მიზანი.

Maia Stamateli of Gamma introduced the team and presented information about the project and activities implemented by the team.

„გამა“-ს გარემოსდაცვის სპეციალისტმა, მ.სტამატელმა წარადგინა პროექტში მონაწილე მხარეები, მოკლედ მიმოიხილა პროექტი და შესრულებული სამუშაოები.

Presentation was focused on environmental assessment process, surveys and outcomes of the studies, analysis and modeling. Main impacts related to the planned development have been pointed out. Results of noise and emission modeling were presented. Information on trees along the alignment and compensation measures were presented. Construction and operation impacts have been presented by the type of activities and source of impact. It was mentioned that for all impacts ranked as moderate and high relevant mitigation measures have been suggested.

პრეზენტაციაში ყურადღება გამახვილდა გარემოსდაცვითი შეფასების პროცესზე, ჩატარებულ საველე სამუშაოებზე, ანალიზის და მოდელირების შედეგებზე. განხილულ იქნა მოსალოდნელი ზემოქმედების ძირითადი სახეები. წარმოდგენილი იყო ხმაურის და ემისიის მოდელირების შედეგები. ყურადღება გამახვილდა გზის გაყოლებაზე არსებული ხეების მოჭრასა და ახლის დარგვით კომპენსაციის შესახებ. ცალ ცალკე იქნა განხილული პროექტის ზემოქმედება ბუნებრივ და სოციალურ გარემოზე მშენებლობის და ექსპლუატაციის ეტაპებზე. აღინიშნა საშუალო და მაღალ ზემოქმედებად შეფასებული ზემოქმედებებისთვის შემარბილებელი ღონისძიებები.

Contact information of the project team for any feedback from community was presented.

As community was keen to have more information regarding resettlement and compensation issues the floor was given to Mr. Zurab Aphshanashvili of Road Department

დამსწრეებს გადაეცათ პროექტში მონაწილე ჯგუფის საკონტაქტო ინფორმაცია, საჭიროების შემთხვევაში უკუკავშირისთვის.

განსახლების და კომპენსაციების შესახებ

Mr. Apshinashvili presented information regarding resettlement and compensation issues related to the project. Works carried out by resettlement team and problems have been presented.

Mr. Zurab Kviriashvili of Eptisa, was asked to provide community with information related to the design of the road.

Floor was given to attendees.

The main question raised by community were related to compensation of the trees along the alignment cut during the site clearance. And mechanism for compensation of trees within the limits of the homestead land. Land acquisition eligibility and legal issues related to registration of the properties and land have been raised.

Questions related to cattle passages and underpasses were posed. The main concern was whether the road will reduce/restrict access to land plots and communication between the settlements. The owners of property/businesses located along the alignment under consideration and intersections were interested in exact alignment of the route. Some questions were posed about location and dimensions of cattle passages and underpasses.

The questions were answered by relevant representatives.

საზოგადოების დიდი ინტერესის დასაკმაყოფილებლად სიტყვა გადაეცა ბატონ ზურაბ აფშინაშვილს.

მან ისაუბრა პროექტის შედეგად აუცილებელ განსახლების შესახებ და ზემოქმედების კომპენსაციის საკითხებზე. წარმოდგენილი იყო ინფორმაციის ამ მიმართულებით უკვე ჩატარებულ სამუშაოზე და პრობლემებზე.

ბატონმა ზურაბ კვირიაშვილმა, ეპტისა, მიაწოდა საზოგადოებას ინფორმაციის გზის პროექტის დეტალებთან დაკავშირებით.

შეკითხვებისთვის სიტყვა გადაეცა საზოგადოების წარმომადგენლებს.

ძირითადი საკითხები წამოჭრილი დისკუსიის დროს ეხებოდა გზის გაყოლებაზე არსებული ხეების მოჭრას და კომპენსაციის წესს. ასევე, კერძო ნაკვეთებზე არსებული ხეხილის ხეების მოჭრის კომპენსაციის საკითხს. მიწის შესყიდვის შემთხვევაში კომპენსაციის გაცემის, საკუთრების რეგისტრაციასთან დაკავშირებულ საკითხებს და პრობლემებს.

დაისვა შეკითხვები პროექტში ნახირსარეკების და გადასასვლელების შესახებ. მოსახლეობას ძირითადად აინტერესებდა, ხომ არ შეიზღუდება, ან ხომ არ გართულდება დასახლებულ პუნქტებს შორის გადაადგილება და ნაკვეთების მისადგომობა. განსახილველი გზის გაყოლებაზე და დასახლებული პუნქტებისკენ გზის გადაკვეთებთან

A copy of the EIA document was handed over to municipality representative. Community once again invited to familiarize with the document and provide feedback to the team.

არსებული ობიექტების/საკუთრების მფლობელები დაინტერესდნენ გზის ზუსტი განლაგებით. დაისვა შეკითხვები ნახირსარეკების და გადასასვლების მდებარეობის და პარამეტრების შესახებ.

დასმულ შეკითხვებზე პასუხები გაიცა შესაბამისი სპეციალისტების მიერ.

მუნიციპალიტეტის წარმომადგენელს გადაეცა გზმ-ს ანგარიშის ამობეჭდილი ვერსია. მოსახლეობას ეთხოვა გაეცნოს დოკუმენტს და წარმოადგინოს მოსაზრებები და შეკითხვები.

Photographs/ფოტოსურათები

გარემოს დაცვის სამინისტროდან შემოსული კომენტარები და მათზე გაცემული პასუხები:

კომენტარი	პასუხი
<p>გზმ-ს ანგარიშში რამდენიმე ადგილზე მითითებულია „ასეთი ხასიათის პროექტის განხორციელებიდან გამომდინარე საჭირო იქნება საორიენტაციოდ 200-მდე პერსონალის დასაქმება“, ხოლო 45-ე გვერდზე კი მითითებულია, რომ „ამ მომენტისთვის უცნობია დასაქმებულთა რაოდენობა და მუშათა ბანაკებში განსათავსებელი პერსონალის რიცხვი“.</p> <p>აუცილებელია დაზუსტდეს და მიეთითოს რა რაოდენობის მუშა-მოსამსახურე იქნება დასაქმებული როგორც მთლიანად, ასევე სხვადასხვა ტექნოლოგიურ პროცესებზე, რადგან განისაზღვროს თუ როგორ მოხდება სამშენებლო ბანაკების საყოფაცხოვრებო და სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების მართვა.</p>	<p>შენიშვნა გათვალისწინებულია.</p> <p>ამ ეტაპზე ჯერ უცნობია დასაქმებულთა ზუსტი რაოდენობა და მუშათა ბანაკებში დასაბინავებელი პერსონალის რიცხვი. არსებული გამოცდილებით დასაქმებულთა რაოდენობა სავარაუდოდ 200 ადამიანს შეადგენს. იმ შემთხვევაში, თუ სამუშაოს უცხოელი კონტრაქტორი შეასრულებს შესაძლებელია ვივარაუდოთ, რომ პერსონალი დაახლოებით 70% ადგილობრივი იქნება. აქედან ადგილობრივი მუშახელისთვის საცხოვრებლის უზრუნველყოფა საჭირო არ იქნება. თუმცა შეფასება 200 ადამიანის ვარაუდით გაკეთდა.</p> <p>ვინაიდან ტერიტორია დასახლებულ ზონაშია, სასმელ-სამეურნეო დანიშნულებით გამოყენებული იქნება ბანაკთან უახლოესი დასახლების წყალმომარაგების წყარო და ჩამოსხმული წყალი. თუ ამის საჭიროება იარსებებს, ტერიტორიაზე სასმელი წყლის მარაგისათვის შეიძლება იქნას გამოყენებული საკვებთან კონტაქტში გამოსაყენებლად დაშვებული მასალის რეზერვუარები, ხოლო ტექნიკური წყლისათვის - ლითონის რეზერვუარები.</p> <p>თუ დავუშვებთ, რომ ბანაკში 200 ადამიანი განთავსდება, ხოლო ერთ მომუშავეზე დღის განმავლობაში გათვალისწინებული წყლის ხარჯს ავიღებთ 25 ლ ოდენობით. წელიწადში 250 სამუშაო დღის გათვალისწინებით სასმელი დანიშნულებით გამოსაყენებელი წყლის რაოდენობა იქნება:</p>

$200 \times 25 \times 250 = 1250$ მ³/წ, 5 მ³/დღ

გარდა აღნიშნულისა სასმელ-სამეურნეო დანიშნულების წყალი შეიძლება იყოს გამოყენებული სამშენებლო ბანაკების ტერიტორიებზე გათვალისწინებული საშხაპების ფუნქციონირებისათვის. სამშენებლო ნორმებისა და წესების მიხედვით საშხაპეს ერთ წერტილზე საჭირო წყლის დღიური რაოდენობა შეადგენს 500 ლიტრს. სამი საშხაპის შემთხვევაში, წლის განმავლობაში საჭირო წყლის რაოდენობა იქნება.

$3 \times 500 \times 250 = 375$ მ³/წ, 1.5 მ³/დღ

სულ მშენებლობის ფაზაზე გამოყენებული სასმელ-სამეურნეო დანიშნულების წყლის რაოდენობა იქნება 495 მ³/წელ, 1.95 მ³/დღ.

სამეურნეო ფეკალური წყლები

სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების რაოდენობა განისაზღვრება გამოყენებული სასმელ-სამეურნეო წყლის რაოდენობით, რომელსაც აკლდება 5%-იანი დანაკარგი. აღნიშნულის გათვალისწინებით სამშენებლო სამუშაოების მიმდინარეობის პროცესში მოსალოდნელი სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების რაოდენობა იქნება 470 მ³/წელ, 1.9 მ³/დღ.

ვინაიდან სოფლებში კანალიზაციის სისტემა და გამწმენდი ნაგებობა არ არსებობს. ტერიტორიაზე დაიდგმება ბიოტუალეტები ან მოეწყობა შემკრები ორმო (ჩამდინარე წყლის მოცულობის გათვალისწინებით). შეგროვილი ჩამდინარე

	<p>წყლების გატანა მოხდება მუნიციპალიტეტთან ხელშეკრულების შესაბამისად.</p>
<p>აღნიშნულია, რომ მშენებლობის ცალკეულ ეტაპებზე, კერძოდ კი გვირაბების, ხიდების და გადასასვლელების მშენებლობისთვის საჭირო გახდება ბეტონის ქარხნის განთავსება (გვ.42) და ბეტონის მომზადებისთვის წყლის გამოყენება. აუცილებელია მიეთითოს, საიდან და რა რაოდენობით მოხდება ამ მიზნებისთვის წყლის ამოღება, როგორ მოხდება გამოყენებული ნარჩენის და დაბინძურებული წყლების მართვა, ასევე მოეწეობა თუ არა გამწმენდი ნაგებობები ამ ტექნოლოგიური პროცესისთვის, ხოლო ბეტონის წყლის დაბინძურების რისკის ნაწილში უნდა მიეთითოს როგორ და რა მეთოდით განხორციელდება ეს საქმიანობა</p>	<p>შენიშვნა გათვალისწინებულია.</p> <p>ტენდერისთვის მომზადებული ტექნიკური სპეციფიკაციების შესაბამისად, მშენებელი კონტრაქტორი უზრუნველყოფს წყლის, განათების და სამუშაოთა წარმოებისთვის საჭირო ელექტროენერჯის წყაროს და იხდის შესაბამის გადასახადებს. ასევე უზრუნველყოფს სასმელი წყლის მიწოდებას - დროებითი რეზერვუარების, მილგაყვანილობის მოწყობის ჩათვლით, რომელის სამუშაოს დასრულების შემდეგ გატანილი იქნება ტერიტორიიდან.</p> <p>კონტრაქტორი მოამზადებს და წარუდგინოს შესაბამის უწყებას სამუშაოთა წარმოების გეგმას, ძირითადი კვანძების - მაგ. საწვავის და მასალების საწყობის, ბეტონის შემრევის, მანქანების სარეცხის და სხვ. განლაგების ჩვენებით.</p> <p>თუ ვივარაუდებთ, რომ სამშენებლო ბანაკში მოეწყობა შესაბამისი ინფრასტრუქტურის, მათ შორის: ავტოტრანსპორტის და ტექნიკის სადგომები, ბეტონის კვანძები, მექანიკური საამქროები, ხის დამამუშავებელი საამქროები, სამშენებლო მასალების საწყობები და სხვა. თუ მოეწყობა ავტო სამრეცხაო. ყოველდღიურად შესაძლებელია გაირეცხოს 5 ერთეული სამშენებლო ტექნიკა და სატრანსპორტო საშუალება. ერთი სატრანსპორტო საშუალების რეცხვისათვის საჭირო წყლის რაოდენობა კი შეადგენს 350 ლიტრს. 250 სამუშაო დღის გათვალისწინებით წლის განმავლობაში სატრანსპორტო საშუალებების რეცხვისათვის საჭირო წყლის რაოდენობა იქნება</p>

$5 \times 350 \times 250 = 12.5 \text{ მ}^3/\text{წ}, 0.25 \text{ მ}^3/\text{დღ}$

ბეტონის ქარხნის ოპერირებისათვის საჭირო წყლის რაოდენობა დამოკიდებულია წარმოებული პროდუქციის რაოდენობაზე. ერთი მ3 სხვადასხვა მარკის ბეტონის ნარევის დამზადებისათვის საშუალოდ იხარჯება 0.3 მ3 წყალი, ხოლო ბეტონის ქარხნის წარმადობა სავარაუდოდ არ იქნება 50 მ3/საათზე ნაკლები. თუ გავითვალისწინებთ, რომ ბეტონის ქარხანა იმუშავებს ერთ ცვლად წელიწადში 160 დღის განმავლობაში, წარმოებული ბეტონის ნარევის რაოდენობა იქნება $160 \times 8 \times 50 = 64,000 \text{ მ}^3/\text{წელ}$. შესაბამისად საჭირო წყლის რაოდენობა იქნება $64,000 \times 0.3 = 19,200 \text{ მ}^3/\text{წ}$.

აღნიშნულიდან გამომდინარე სამშენებლო ბანაკის ტექნიკური წყალმომარაგებისათვის საჭირო ტექნიკური წყლის მიახლოებითი რაოდენობა იქნება 19212.5 მ3/წ

საწარმოო ჩამდინარე წყლები

რადგან ბეტონის წარმოებაში გამოყენებული წყალი სრულად მოიხმარება ტექნოლოგიურ პროცესში, საწარმოო ჩამდინარე წყლების წარმოქმნას ადგილი ექნება მხოლოდ ავტოსამრეცხაოს ფუნქციონირების პროცესში. ავტოსამრეცხაოს ფუნქციონირების შედეგად წარმოქმნილი ჩამდინარე წყლების რაოდენობა იქნება გამოყენებული წყლის 95%-ს (5%-ის სხვაობა მოსალოდნელია აორთქლების და სხვა დანაკარგების შედეგად). შესაბამისად ჩამდინარე წყლის რაოდენობა იქნება $11.9 \text{ მ}^3/\text{წელ}, 0.05 \text{ მ}^3/\text{დღ}$. ავტო სამრეცხაოს ჩამდინარე წყლების გაწმენდისათვის გათვალისწინებული უნდა იყოს კომპაქტური ნავთობდამჭერის დამონტაჟება.

	<p>უპირატესობა მიენიჭება მანქანების კომერციულ სამრეცხაოში რეცხვას.</p> <p>ჩამდინარე წყლების გაწმენდა</p> <p>სამშენებლო ბანაკების ტერიტორიაზე წარმოქმნილი სამეურნეო-ფეკალური ჩამდინარე წყლების მოსალოდნელი შემადგენლობა უნდა აკმაყოფილებდეს 1991 წლის 21 მაისის 91/271/EEC მოთხოვნებს ურბანული (სამეურნეო-საყოფაცხოვრებო) ჩამდინარე წყლების გაწმენდის შესახებ, კერძოდ:</p> <p>შეწონილინაწილაკები - 30 მგ/ლ;</p> <p>ქანგბადისბიოლოგიურიმოთხოვნილება (ჟბმ5) - 25 მგ/ლ;</p> <p>საერთოაზოტი - 15 მგ/ლ;</p> <p>საერთოფოსფორი – 2 მგ/ლ.</p> <p>საწარმოო ჩამდინარე წყლების გაწმენდისათვის ნავთობდამჭერმა (ნავთობპროდუქტებისა და შეწონილი ნაწილაკებისაგან გაწმენდისათვის) უნდა უზრუნველყოს ჩამდინარე წყალში ნავთობის ჯამური ნახშირწყალბადების კონცენტრაცია < 0.3 მგ/ლ, შეწონილი ნაწილაკების კონცენტრაცია - 30 მგ/ლ-ს.</p> <p>წყლის ჩაშვება ზედაპირული წყლის ობიექტში არ მოხდება.</p>
<p>გზმ-ს ანგარიშში დაზუსტდეს საკითხი ბანაკების, ბეტონის და ასფალტის ქარხნების ზედაპირული</p>	<p>შენიშვნა გათვალისწინებულია იხილეთ გვერდი 45</p>

<p>წყლის ობიექტებთან განთავსების მანძილის თაობაზე, რადგან 51-ე გვერდის 4.6.1. „მობილიზაციის“ ნაწილში მითითებულია, რომ „ამ შემთხვევაში ტერიტორიის დაცილებული უნდა იყოს 100მ მანძილით“, ხოლო 43-ე გვერდზე კი აღნიშნულია, რომ „იმ შემთხვევაში, თუ ინფრასტრუქტურის მოწყობა მოხდება ზედაპირული წყლის ობიექტთან ახლოს, სამუშაო მოედნის მოწყობის ადგილი ფრთხილად უნდა შეირჩეს“, თუმცა არ არის მითითებული რა მინიმალური მანძილით შეიძლება იქნეს დაცილებული ინფრასტრუქტურის განთავსების ადგილი ზედაპირული წყლის ობიექტიდან მისი მოწყობის შემთხვევაში, ზემოაღნიშნული მოითხოვს დაკონკრეტებას.</p>	
<p>იმის გათვალისწინებით, რომ შემოვლითი გზის მოდერნიზაციის პროცესში სხვადასხვა დანიშნულების ობიექტების მშენებლობისა და ექსპლუატაციისას წარმოიშვება საკანალიზაციო და საწარმოო ჩამდინარე წყლები, უნდა მიეთითოს საწარმოო ჩამდინარე წყლების ჩაშვება გაწმენდის შემდეგ. ანალოგიური ეხება ასევე „ყველა სხვა სახის დაბინძურებულ წყალს (საშხაპეებიდან, სამზარეულოდან, და სხვ.), რომლებიც უნდა მოგროვდეს და გაიწმინდოს ჩაშვებამდე“ (გვ.53). იმ შემთხვევაში, თუ გაწმენდის შემდეგ ჩაშვება</p>	<p>ტენდერისთვის მომზადებული ტექნიკური სპეციფიკაციების შესაბამისად, მშენებელი კონტრაქტორი უზრუნველყოფს წყლის, განათების და სამუშაოთა წარმოებისთვის საჭირო ელექტროენერჯის წყაროს და იხდის შესაბამის გადასახადებს. ასევე უზრუნველყოფს სასმელი წყლის მიწოდებას - დროებითი რეზერვუარების, მილგაყვანილობის მოწყობის ჩათვლით, რომელის სამუშაოს დასრულების შემდეგ გატანილი იქნება ტერიტორიიდან. კონტრაქტორი მოამზადებს და წარუდგინოს შესაბამის უწყებას სამუშაოთა წარმოების გეგმას, ძირითადი კვანძების - მაგ. საწვავის და მასალების საწყობის, ბეტონის შემრევის, მანქანების სარეცხის და სხვ. განლაგების ჩვენებით. ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხი გათვალისწინებული იქნება კონტრაქტორის მიერ მომზადებულ დოკუმენტაციაში/სამუშაოთა წარმოების გეგმაში.</p>

<p>უშუალოდ ზედაპირული წყლის ობიექტში მოხდება, აუცილებელია მიეთითოს ჩაშვების წერტილი, შემუშავდეს ზედაპირული წყლის ობიექტში ზღვრულად დასაშვები ნორმები და დადგენილი წესით შეთანხმდეს გარემოს დაცვის სამინისტროსთან.</p>	<p>ბანაკის ტერიტორიაზე უნდა არსებობდეს სამი სისტემა: სამეურნეო-ფეკალური, პირობიტად სუფთა სანიაღვრე და პოტენციურად დაბინძურებული ტერიტორიიდან (საწვავით გამართვის ადგილები, ტექნიკის რეცხვის უბნები - მათი არსებობის შენახვევაში) სანიაღვრე წყალარინებისთვის. შესაბამისად განსხვავდება საჭირო გაწმენდის ტიპიც. საკანალიზაციო წყლებისთვის - ბიოლოგიური გაწმენდა, სუფთა სანიაღვრე წყლებისთვის - მექანიკური (სალექარი) და დაბინძურებული ტერიტორიებიდან ჩამდინარე წყლებისთვის - სალექარი ნავთობის დამჭერით.</p> <p>სასურველია ბიოტუალელების გამოყენება. ბანაკის საკანალიზაციო წყლები შეგროვდება ამონიზბ ორმოში, მისი დაცლა და გატანა მოხდება ადგილობრივ მუნიციპალიტეტთან ხელშეკრულების შესაბამისად.</p> <p>სხვა წყლების გაწმენდა მოხდება ადგილზე. ამისთვის გათვალისწინებულია კომპაქტური გამწმენდი ნაგებობის მიწყობა, რომელიც უზრუნველყოფს გაწმენდას შეწონილინაწილაკების - 30 მგ/ლ; ნავთობის ჯამური ნახშირწყალბადების კონცენტრაციის < 0.3 მგ/ლ დონემდე. გაწმენდილი წყლის გაშვება, საკანალიზაციოს გარდა მოხდება რელიეფზე.</p>
<p>გზშ-ს ანგარიშის მე-6 თავის 6.1. ქვეთავის შესავლის მშენებლობის ფაზის ნაწილში (გვ.86) მითითებულია, რომ მიწის სამუშაოების განხორციელების დროს საჭირო იქნება</p>	<p>მდინარესთან ყველაზე მიახლოებულ მონაკვეთზე საპროექტო გზა გაივლის მტკვრის კალაპოტიდან 250 მ დაშორებით. მიწის განთავსება მოხდება წყალდაცვითი ზოლის ფარგლებს გარეთ კალაპოტიდან არანაკლებ 300 მ მანძილზე.</p>

<p>გამონამუშევარი მიწისათვის სანაყაროს მოწყობა მდ.მტკვრის სამხრეთით, რადგანაც არ არის განხილული, თუ რა მანძილით იქნება დაცილებული სანაყარო მდ.მტკვრის ნაპირიდან, გასათვალისწინებელია სანაყარო თავისი ადგილმდებარეობით მოექცევა თუ არა წყალდაცვით ზოლში, რადგან დოკუმენტში არაფერია ნათქვამი მოსამზადებელი სამუშაოებისა და მშენებლობის პროცესში „წყლის შესახებ“ საქართველოს კანონის მე-19 და მე-20 მუხლებით და „წყალდაცვითი ზოლოს შესახებ დებულების დამტკიცების თაობაზე“ საქართველოს გარემოსა და ბუნებრივი რესურსების დაცვის მინისტრის 1998 წლის 7 მაისის 61 ბრძანების თანახმად, მდ. მტკვარი განეკუთვნება განსაკუთრებული სახელმწიფო მნიშვნელობის ზედაპირული წყლის ობიექტს;</p>	
<p>გზშ-ს ანგარიშის 92-ე გვერდზე მითითებულია, რომ „უპირატესობა უნდა მიენიჭოს მანქანების რეცხვას ტერიტორიის გარეთ კომერციულ სამრეცხაოებში. ადგილზე რეცხვის საჭიროების შემთხვევაში უნდა მოეწყოს დამბებით დაცული მოედანი. ტერიტორიას უნდა ჰქონდეს ქანობი წყლის შეგროვების გაადვილების და აორთქლების გასამარტივებლად, მანქანის ბორბლების სარეცხი უნდა აღიჭურვოს წყალშემკრებით და სალექარით“. უნდა მიეთითოს</p>	<p>როგორც აღინიშნა უპირატესობს მიენიჭება რეცხვას კომერციულ სამრეცხაოში. ადგილზე რეცხვის საჭიროების შემთხვევაში წყალი გაივლის სალექარს და ნავთობის ჩამჭერით აღჭურვილ გამწმენდს. გამწმენდმა უნდა უზრუნველყოს ჩამდინარე წყალში ნავთობის ჯამური ნახშირწყალბადების კონცენტრაცია 0.3 მგ/ლ, და შეწონილი ნაწილაკების კონცენტრაცია - 30 მგ/ლ-ს. გაწმენდილი წყლის გაშვება მოხდება რელიეფზე.</p>

<p>სად მოხდება გაწმენდილი წყლის ჩაშვება</p>	
<p>გზმ-ს ანგარიშის 94-ე გვერდზე, პრობლემურ უბნებზე უნდა იყოს მითითებული ჩამონადენი, ასევე მათი დასახელება და შესაძლო ადგილმდებარეობა. სად მოხდება სალექარის შემდეგ მათი ჩაშვება. ანალოგიური შეიძლება ითქვას კიუვეტებისა და სადრენაჟო სისტემის მოწყობის და ამ სისტემებში დაგროვილი ჩამონადენის გაწმენდის შემდეგ ბუნებრივ წყალსატევებში ჩაშვების თაობაზე (გვ.187)</p>	<p>ექსპლუატაციის დროს წყლის ჩაშვება ზედაპირული წყლის ობიექტში არ მოხდება. ჩამონადენისთვის გამწმენდი ნაგებობის მოწყობა ნავარაუდევია არ არის. წყლის მართვა მოხდება წყალსარინებით.</p>
<p>გზმ-ს ანგარიშში ნარჩენების მართვის საკითხი სუსტად არის წარმოდგენილი, საჭიროა დეტალურად აისახოს მშენებლობის პროცესში მოსალოდნელი ნარჩენების კატეგორიები (სახიფათო, არასახიფათო, ინერტული), მათი სავარაუდო მოცულობები, წარმოქმნილი ნარჩენების დროებითი განთავსების, გატანის და გაუვნებელყოფის ღონისძიებები.</p>	<p>შენიშვნა გათვალისწინებულია (იხილეთ თავი 6.3.1).</p> <p>საყოფაცხოვრებო ნარჩენები შეგროვდება სახურავიან კონტეინერებში. გატანა მოხდება უახლოეს ნაგავსაყრელზე მუნიციპალიტეტთან შესაბამისი შეთანხმების საფუძველზე. თუ გავითვალისწინებთ, რომ ერთ მომუშავეზე წლის განმავლობაში მოსალოდნელია დაახლოებით 0.7მ3 საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წარმოქმნა, სულ სამშენებლო სამუშაოების პროცესში მოსალოდნელი საყოფაცხოვრებო ნარჩენების რაოდენობა დაახლოებით იქნება $200 \times 0.7 = 140$ მ3/წ.</p> <p>სამშენებლო სამუშაოების შესრულების ფაზაზე მოსალოდნელია შემდეგი სახის და რაოდენობის სახიფათო ნარჩენების წარმოქმნა:</p> <p>გამოყენებული საბურავების - 60-70 ერთ/წ;</p>

სამშენებლო ტექნიკის და სატრანსპორტო საშუალებების ზეთის ფილტრები და სხვა - 20-25 ერთ/წ;

ვადაგასული და მწყობრიდან გამოსული აკუმულატორები 12-15 ერთ/წ;

საწვავ-საპოხი მასალის ნარჩენები - 120-150 კგ/წ;

შედულების ელექტროდები -50-60 კგ/წ;

ნავთობპროდუქტების ავარიული დაღვრის შემთხვევაში წარმოქმნილი ნავთობის ნახშირწყალბადებით დაბინძურებული ნიადაგი და გრუნტი - რაოდენობა დამოკიდებულია დაღვრის მასშტაბებზე.

მშენებლობის პროცესში წარმოიქმნება ნარჩენების სხვა შემდეგი ტიპებია:

მოხსნილი ასფალტის საფარი - ხელახლა გამოიყენება მშენებლობის მიზნებისთვის
ჯართი

საყოფაცხოვრებო ნარჩენები, შესაფუთი მასალა

სახიფათო ნარჩენების დროებითო განთავსება უნდა მოხდეს საქმიანი ეზოს ტერიტორიაზე გამოყოფილ უბანზე. დროებითი განთავსება უნდა მოხდეს სპეციალური მარკირებით. ნარჩენების გატანა უნდა მოხდეს არაუგვიანეს 3 დღეში ერთხელ. ნარჩენების გაუვნებლობა, უტილიზაცია, განთავსება უნდა მოხდეს ამ საქმიანობაზე სათანადო ნებართვის მქონე კონტრაქტორების მიერ. იმის გათვალისწინებით, რომ ჰაიდელბერგ ცემენტს ცენტრალური ოფისის

მონაცემებით კომპანიას განზრახული აქვს საბურავების გამოყენება საწვავად, შესაძლებელია მათთან მოლაპარაკება უვარგისი საბურავების გატანის შესაძლებლობის და პირობების შესახებ.

ადგილზე შესაძლებელია მცირე დაღვრების (საწვავის/ზეთის) შემთხვევაში წარმოქმნილი ნავთობის ნახშირწყალბადებით დაბინძურებული ნიადაგის და გრუნტის (3-5 მ3) რემედიაცია (მაგ. in situ ბიორემედიაცია).

დიდი დაღვრების შემთხვევაში საჭიროა დაღვრის ლოკალიზაცია, დაბინძურებული ნიადაგის/გრუნტის მოხსნა ტერიტორიის გარეთ გატანა და რემედიაცია. დაბინძურების ადგილზე შეტანილი უნდა იქნას ახალი გრუნტი და ჩატარდეს რეკულტივაციის სამუშაოები. მიზანშეწონილია დაბინძურებული ნიადაგის/გრუნტი რემედიაციისათვის სათანადო ნებართვის მქონე კონტრაქტორის დახმარება.

მაგისტრალის საპროექტო მონაკვეთის, ხიდების და გზისპირა კონსტრუქციების/შენობების დემონტაჟის დროს წარმოიქმნება ინერტული ნარჩენები - მიწა, ქვები, ასფალტის ნამსხვრევები, აგური, ბლოკების ნამტვრევები, ბეტონი. მათი ნაწილი ხელახლა გამოყენებისთვის ვარგისი შეიძლება იყოს. მეორადი დამუშავებისთვის გამოყენებადი ნარჩენებია: ასფალტის საფარი, მუყაო, ბეტონის შემავსებელი, ბლოკის ნარჩენები, აგური, ნიადაგი (არადაბინძურებული), ხემასალა და ჯართისგან.

ინერტული მასალის დროებითი დასაწყობებისთვის ბანაკის/ სამშენებლო

მოედნის ფარგლებში უნდა შეირჩეს ტერიტორია. ნარჩენები ისე უნდა დასაწყობდეს, რომ ხელი არ შეუშალოს მანქანების და ხალხის მოძრაობას, ზედაპირული წყლის ობიექტიდან არანაკლებ 100მ დაშორებით. სათანადო მართვის და ხელახლა გამოყენების ეფექტურობისთვის ნარჩენები სეპარირებული უნდა იყოს.

პროექტის საჭიროებისთვის გადამუშავებადი ნარჩენები გამოიყენება სამშენებლო უბანზე, დანარჩენი გატანილ იქნას უახლოეს ნაგავსაყრელზე ხელშეკრულების საფუძველზე, ან გამოყენებულ იქნას ადგილობრივ ხემძღვანელობასთან შეთანხმებით მუნიციპალიტეტის/თემის საჭიროებისთვის. მაგ. ხე მასალა შეიძლება გადაეცეს ადგილობრივ მუნიციპალიტეტს მიღება-ჩაბარების აქტის შესაბამისად და შემდგომ, მუნიციპალიტეტის გადაწყვეტილებით დაურიგდეს შეჭირვებულ მოსახლეობას. პროცედურა შემდეგია: საავტომობილო გზების დეპარტამენტი გადასცემს მასალას ეკონომიკის და მდგრადი განვითარების სამინისტროდ ოფიციალური აქტის გაფორმებით. ამის შემდეგ ხე-მასალა გადაეცემა მუნიციპალიტეტს, როგორც ეს ზემოთ არის აღნიშნული.

განსაკუთრებული ყურადღება უნდა მიექცეს აზბესტისშემცველ ნარჩენებს, რომელიც შესაბამისი სიფრთხილის ზომების გატარებით უნდა განთავსდეს. აზბესტშემცველი ნარჩენების გატანა, თუ ასეთი აღმოჩნდა, უნდა მოხდეს სპეციალური კვალიფიკაციის მქონე სპეციალისტების მიერ. მასალა უნდა ჩაიყაროს ცელოფანის პარკებში ან შეიფუთოს ცელოფანში, გაუკეთდეს სპეციალური მარკირება. საბოლოო განთავსების ადგილზე უნდა მომზადდეს 4მ სიღრმის ორმო. ორმოში განთავსების შემდეგ მასალა უნდა დაეფაროს 2მ სისქის მიწის ფენით.

	<p>გარემოს რეგიონალური შეფასების რეკომენდაციებში შემოთავაზებულია მოხსნილი ასფალტის საფარის გადამუშავება. მაგისტრალის სარეაბილიტაციო მონაკვეთზე არსებული ასფალტის საფარის სისქე 170მმ-დან 220მმ-მდე ფარგლებშია. მისი გადამუშავება მოიცავს შემდეგ საფეხურებს: საფარის მოხსნა, მასალის დაქუცმაცება მაქსიმუმ 32.5 მმ-მდე ან უფრო მცირე ნაწილებად შემდგომი გამოყენების გათვალისწინებით. შერევა მარცვლოვან მასალასთან შესაბამისი მოთხოვნების გათვალისწინებით და გამოყენება მაპროფილირებელ ფენად ან გზის სამოსის ქვედა ფენების შესაქმნელად. ეს გადაჭრის ნარჩენი ასფალტის განთავსების პრობლემას. მაგრამ, არსებული მასალის მოცულობის ცვალებადობის გამო, სპეციფიკიდან გამომდინარე, საჭიროა ხშირი ტესტირება სტანდარტებთან შესაბამისობის დასაზუსტებლად.</p> <p>ნარჩენების დროებითი და საბოლოო განთავსება (არსებობის შემთხვევაში) მოხდება ადგილობრივი მმართველობის ოფიციალური ნებართვის შესაბამისად.</p>
<p>გზშ-ს ანგარიშის თანახმად, გზის მშენებლობის ეტაპზე მოხდება ასფალტის და ბეტონის ქარხნების, ასევე ინერტული მასალის სამსხვრევი დანადგარების (საკუთარი ლიცენზირებული კარიერის ექსპლუატაციის შემთხვევაში) ოპერირება. მოქმედი კანონმდებლობის თანახმად, ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების აღნიშნული და სამშენებლო ბანაკების ან საქმიანი ეზოს ტერიტორიაზე განლაგებული ყველა სტაციონარული წყაროსთვის სავალდებულოა შემუშავებულ და საქართველოს გარემოს დაცვის</p>	<p>ასფალტის ქარხნის გამოყენება დადასტურებული არ არის.</p> <p>საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრულ სანებართვო ობიექტების ჩამონათვალში მოცემული ობიექტების ჩამონათვალიდან საქმიან ეზოში პოტენციურად არსებული არც ერთი წყარო არ მოითხოვს „ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევების ნორმების პროექტი“-ს მომზადებას.</p> <p>დამატებითი ინფორმაცია მშენებლობის დროს მოსალოდნელი ემისიების შესახებ</p>

<p>სამინისტროსთან შეთანხმებულ იქნას შესაბამისი ჰაერდაცვითი დოკუმენტაცია („ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა ზღვრულად დასაშვები გაფრქვევების ნორმების პროექტი“ და „ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების წყაროების და მათ მიერ ფაგრქვეულ მავნე ნივთიერებათა ინვენტარიზაციის ტექნიკური ანგარიში“.)</p>	<p>შეტანილია გზმ-ს ანგარიშში, იხილეთ თავი 6.4.1</p>
<p>გზმ-ს ანგარიშში ნახსენებია, რომ საველე კვლევის დროს არ დაფიქსირებულა საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილი ფაუნის სახეობები, როგორც ანგარიშიდან ჩანს, მათი არსებობა საპროექტო არეალში შესაძლებელია, მათი ზოგადად რეგიონში გავრცელებიდან გამომდინარე. მიზანშეწონილია მშენებლობის ფაზისთვის მონიტორინგის და მენეჯმენტის გეგმაში გათვალისწინებული იყოს ფაუნაზე (მათ შორის იქტიოფაუნაზე) ზეგავლენის მონიტორინგის საკითხი და განსაზღვრული იყოს დამატებითი შემარბილებელი ან საკომპენსაციო ღონისძიებები.</p>	<p>პროექტი ხორციელდება ანტროპოგენიზებული ტერიტორიის ფარგლებში. ახალი გზა ფაქტიურად მიუყვება უკვე არსებულს. გზის ორივე მხარეს დამუშავებული მიწებია. ამის გათვალისწინებით ფაუნის დაცული სახეობების მოხვედრის ალბათობა ზემოქმედების ზონაში არ არსებობს.</p> <p>შენიშვნის შესაბამისად გარემოსდაცვითი მენეჯმენტის გეგმას დაემატა მშენებლობის დროს მონიტორინგის პირობა.</p>
<p>გზმ-ს ანგარიშის მიხედვით გასანადგურებელ ხე-მცენარეებს შორის იქნება საქართველოს წითელ ნუსხაში შეტანილ სახეობებზე ნებისმიერო ზეგავლენა დასაშვებია, მხოლოდ წითელ ნუსხისა და წითელი წიგნის შესახებ საქართველოს</p>	<p>წითელ ნუსხაში შეტანილი სახეობებიდან პროექტის ზემოქმედების ქვეშ გვხვდება კაკალის (<i>Juglans regia</i> - მოწყვლადი სახეობა) 12 ხე, რომელიც ხელოვნურად არის გაშენებული და მოსახლეობის ნაკვეთებში დგას. საქართველოს წითელ ნუსხისა და წითელი წიგნის შესახებ კანონის განმარტებების შესაბამისად (კარი 1, თავი 1, მუხლი 1) - საქართველოს წიგნი წარმოადგენს საქართველოს ტერიტორიაზე</p>

<p>კანონით დადგენილ შემთხვევაში, შესაბამისი პროცედურების განხორციელების შედეგად.</p>	<p>გავრცელებულ, გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფ გარეულ ცხოველთა და ველურ მცენარეთა სახეობების ჩამონათვალს. კანონი არეგულირებს ველურ ბუნებაში არსებულ გადაშენების პირას მყოფ სახეობებთან დაკავშირებულ საკითხებს. განსახილველი პროექტის შემთხვევაში მცენარეები მესაკუთრეთა ნაკვეთებშია, ამიტომ კანონის პირობები მასზე არ ვრცელდება.</p>
<p>გზშ-ს ანგარიშის 6.4 ცხრილში (გვ.107) NO₂-ის კონცენტრაციის ერთჯერადი მაქსიმუმი უნდა იყოს 200 მკგ/მ³ და არა 85მკგ/მ³, აღნიშნული მოითხოვს შესწორებას.</p>	<p>სიდიდე მოყვანილია შესაბამისობაში ახალ სტანდარტთან</p>
<p>გზშ-ს ანგარიშის 6.4.3. (გვ.111) თანახმად „საქართველოში ტრანსპორტთან დაკავშირებულ CO₂-ის საერთო ემისიებში 40% წვლილი შეაქვთ, ემისიების 8% მოდის სხვა წყაროებზე“, სხვა წყაროებზე მოდის არა 8%, არამედ 60%, აღნიშნული მოითხოვს დაზუსტებას;</p>	<p>ბეჭდვის შეცდომა შესწორებულია.</p>
<p>გზშ-ს ანგარიშში გაურკვეველია გამოყენებული ტერმინოლოგია „მაგისტრალი გადის დიდი კავკასიონის და მცირე კავკასიონის ქედებს შორის ვიწრო ხეობაში“ და „გორის დაბლობი“, ასეთი დასახელების გეოლოგიური ან გეომორფოლოგიური ერთეული გაუგებარია და მოითხოვს შესწორებას</p>	<p>შენიშვნა გათვალისწინებულია</p>

გზმ-ს ანგარიშში დასაზუსტებელია მდ.ფციულას მითითებული ჯამური ვარდნა (გვ.67)	ბეჭდვის შეცდომა შესწორებულია. 96 მ-ის ნაცვლად ჩაიწერა 962მ

დანართი 4 - ნარჩენების შენახვის პირობები და მოძრაობის სქემა

ნარჩენის დასახელება	საშიშროების კლასი	ნარჩენების მართვა	უსაფრთხოების პირობებში მენახვის და ტრანსპორტირების დროს	ნარჩენების გადამუშავების, ჩამარხვის ან უტილიზაციის პირობები
1. საშიშროების მე-3, მე-4 და მე-5 კლასის ნარჩენები, რომელთა გატანა და განთავსება მყარისაყოფაცხოვრებო ნარჩენების პოლიგონზე დაშვებულია				
საყოფაცხოვრებო და საკვების ნარჩენები	4	შეგროვება - დროებით განთავსება - ნაგავსაყრელზე გატანა ნარჩენების შეგროვება კონტეინერებში.	დაუშვებელია მყარისაყოფაცხოვრებო ნარჩენებისათვის სგანკუთვნილ კონტეინერებში საშიშროების 1, 2, დამე-3	
ქაღალდი, მუყაოს, პოლიეთილენის პარკები	4 და 5	გატანა შესაბამისი ხელშეკრულების საფუძველზე	კლასის ნარჩენების განთავსება, მათ შორის: ლუმინესცენტური ნათურები, ზეთით დაბინძურებული ნარჩენები, სხვა მასალები, რომელთა განთავსებამ უნდა იქონიოს ციპალურ ნაგავსაყრელზე აკრძალულია.	
დამსხვრეული მიწის, რეზინის/პლასტიკის ნარჩენები, ელექტრონათურები	4		მყარისაყოფაცხოვრებო ნარჩენების ტრანსპორტირება-სპეცმანქანების საშუალებით,	
ტერიტორიის ნახვეტი, ჩამოცვენილი ფოთლები	5		ნარჩენები თვარემოსდაბინძურების თავიდან აცილების მიზნით.	
დამტვრეული მიწის ნარჩენები, ზოგჯერ მინერალური ნარჩენები	4	შეგროვება - დროებით განთავსება - ნაგავსაყრელზე გატანა საწარმოო ერთეულის ტერიტორიაზე შეგროვება და განთავსება:	საშიშროების მე-3 დამე-4 კლასის საწარმოო ნარჩენების გატანა ხორციელდება მხოლოდ მსპ-ის ადმინისტრაციის დოკუმენტირებული თანხმობის და შესაბამისი „საკონტროლო ტალონის“	ჩამარხვა: სანიტარიული ნორმების დამუნიციპალური ნაგავსაყრელის ექსპლუატაციის წესების მიხედვით.

პარონიტის , პლასტმასი სდარეზინი სნარჩენები	4	დამტვრეულიშიფერისნ არჩენები, აზბოცემენტისნამსხვრე ვები - შემოზვინულლიამოედა ნზე.	არსებობისშემთხვევაში. საწარმოონარჩენებისტრანს პორტირებისდროსდაცულ იუნდაიყოსუსაფრთხოები სყველაზომა, რათაგამორიცხოსგარემო სნარჩენებითდაბინძურება.	პასუხისმგებლობა: ორგანიზაცია- კონტრაქტორი
ქაღალდის დახისტარი სნარჩენები	4	პარონიტის, რეზინის, პოლიეთილენისმილებ ის, მინისებრიქსოვილების, პენოპლასტისნარჩენები		
ხე მასალის ნარჩენები, ნახერხი	4	- შემოზვინულლიამოედა ნზე.		
პოლიეთი ლენისმილ ების, მინისებრიქ სოვილების ნარჩენები. სახეხიზუმ ფარა, აბრაზიულ იმტვერი	4	ხე მასალის ნარჩენებიდანახერხი - ფარდულშიანპოლიეთი ლენითგადაფარებულ იამოედანზე. გატანანაგავსაყრელზე.		
2. საწარმოონარჩენები, რომელთაგატანადაგანთავსებამყარისაყოფაცხოვრებონარჩენებისპოლიგონზედაუშვებელია				
2.1. ვერცხლისწყლისშემცველინივთიერებებისდამასალებისნარჩენები:				
ლუმინისც ენტურინა თურებისნა რჩენები	1	შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენებისსაწყობშიგატა ნა საწარმოოუბნებზეშეგროვ ება: გამოცვლილილუმინისცე ნტურინათურებიგანთავს დესმშრალ, დაუზიანებელშეფუთვაშ ი, რომელიცგამორიცხავსმა	ლუმინისცენტურინათურე ბისგამოცვლას, გამოყენებულიანდამსხვრე ულივერცხლისწყლისშემც ველინათურებისშეგროვებ ასახორციელებსშესაბამისი სამსახურისპერსონალი, რომელსაცგავლილიაქვსსა თანადოსწავლებადაინსტრ უქტაჟი. იკრძალება: ნათურებისლიაცისქვეშენა	ექვემდებარებაგატა ნასსაწყობშიდროებ ითიგანთავსებისათ ვის. გადაეცემაშემდგომ იუტილიზაციისათ ვისშესაბამისილიცე ნზიისმქონემოიჯარ ეორგანიზაციას.

		<p>თიდაზიანებასტრანსპორტირებისდროს;</p> <p>დაზიანებულნიანდამსხვრეულილუმინისცენტურინათურებიუნდაგანთავსდესპოლიეთილენისპარკებში,</p> <p>შეიკრასდაშეინახოსმუყაოსყუთებში.</p> <p>სათავსიუნდაგანიავდეს.</p> <p>საწარმოოუბნებზეამსახისნარჩენებისდაგროვებააკრძალულია.</p> <p>ნარჩენებისსაწყობშიგატანადროებითიგანთავსებისათვისხორციელდებასაკუთარიავტოტრანსპორტისსაშუალებით,</p> <p>შესაბამისადგაფორმებულიდოკუმენტაციისსაფუძველზე.</p>	<p>ხვა;</p> <p>ღიასათავსებშიგანთავსება;</p> <p>შეფუთვის (ტარის) გარეშეშენახვა;</p> <p>ნათურებისერთმანეთზედაწყობა;</p> <p>გრუნტზეგანთავსება;</p> <p>იმორგანიზაციისათვისგადაცემა,</p> <p>რომელსაცარგააჩნიაშესაბამისნარჩენებისგადამუშავებისლიცენზია.</p> <p>ვერცხლისწყლისშემცველინათურებისნარჩენებისტრანსპორტირებისდროსდაცულიუნდაიყოსუსაფრთხოებისყველაზომისათვის,</p> <p>რათაგამოირიცხოსგარემოსნარჩენებითდაბინძურება.</p>	
2.2. ტყვიაშემცველინარჩენები				
<p>გამოყენებულიტყვიისაკუმულატორებისნარჩენები (ელექტროლიტისაგანდაუცლელი)</p>	2	<p>შეგროვება – დაგროვება – საწყობშიგატანა</p> <p>შეგროვება – ავტოტექმომსახურებისუბანზე, კარგადგასანიავებელსათავსოში.</p> <p>დაგროვება – კარგადგასანიავებელსათავსოში, ხისყუთებში, რომლებიცგანთავსებულნილითონისქვესადგამზე.</p>	<p>დაუშვებელია:</p> <p>აკუმულატორებისნარჩენებისგანთავსებამყარისაყოფაცხოვრებონარჩენებისათვისგანკუთვნილკონტეინერებში.</p> <p>ელექტროლიტისჩაშვებაკანალიზაციაში.</p> <p>აკუმულატორებზემექანიკურიზემოქმედება.</p> <p>ნარჩენებისწარმოქმნისადგ</p>	<p>ექვემდებარებაგატანასსაწყობშიდროებითიგანთავსებისათვის.</p> <p>გადაეცემაშემდგომიუტილიზაციისათვისშესაბამისილიცენზიისმქონემოიჯარეორგანიზაციას.</p>

		საწყობში გატანა შესაბამის ადგაფორმებულ დოკუმენტაციის საფუძველზე.	ილზე ხანგრძლივი და გროვება (1 კვირაზე მეტი).	
2.3. ნავთობით უმნიშვნელო და ბინძურებული ინარჩენები (ზეთების შემცველობა 15%–ზე ნაკლები)				
გაზეთილი საწმენდი სალა (მონძი)	4	შეგროვება – დაგროვება – გატანა საუტილიზაციოდ დაგროვება – ნარჩენის წარმოქმნის ადგილზე, შესაბამისი წარწერის მქონე სპეციალურ კონტეინერებში. საუტილიზაციოდ (ინსინერაცია) გატანა მოიჯარე ორგანიზაციასთან გაფორმებული ხელშეკრულების თანახმად.	დაუშვებელია: ზეთით დაბინძურებული ინარჩენების განთავსება მყარის აყოფაცხოვრებონარჩენები სათვის განკუთვნილ კონტეინერებში. ბუნებრივი გარემოში გადაყრ ა. ნარჩენების ტრანსპორტირების დროს დაცული უნდა იყოს უსაფრთხოების ყველა ზომა, რათა გამოირიცხოს გარემოს ნარჩენებით დაბინძურება.	გადაეცემა შემდგომ იუტილიზაციისათვის შესაბამისი ილიცენზიის მქონე მოიჯარე ორგანიზაციას.
ნამუშევარი ზეთის ფილტრები	4	შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენების საწყობში გატანა დაგროვება – ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე, მუყაოს ყუთებში განთავსებულ პოლიეთილენის პარკებში. საწყობში გატანა შესაბამის ადგაფორმებულ დოკუმენტაციის საფუძველზე.	დაუშვებელია: ზეთით დაბინძურებული ინარჩენების განთავსება მყარის აყოფაცხოვრებონარჩენები სათვის განკუთვნილ კონტეინერებში. ბუნებრივი გარემოში გადაყრ ა. ნარჩენების ტრანსპორტირების დროს დაცული უნდა იყოს უსაფრთხოების ყველა ზომა, რათა გამოირიცხოს გარემოს ნარჩენებით დაბინძურება.	ექვემდებარება გატანას საწყობში დროებითი განთავსებისათვის. გადაეცემა შემდგომ იუტილიზაციისათვის შესაბამისი ილიცენზიის მქონე მოიჯარე ორგანიზაციას.

2.4. ზეთების დანავთობპროდუქტების ნარჩენები				
ნამუშევარი სატრანსპორტო ზეთები, საპოხი მასალები.	3	<p>შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენების საწყობში გატანა</p> <p>დაგროვება – წარმოქმნის ადგილზე, პლასტმასის ანლითონის დახურულ კანისტრებში.</p> <p>ნარჩენების საწყობში გატანა შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.</p>	<p>დაუშვებელია: ზეთის დაღვრა.</p> <p>ნამუშევარი ზეთების ჩაშვება საწარმო-სანიაღვრე კანალიზაციაში, გადაღვრა ნიადაგზე ან წყლის ობიექტებში.</p>	<p>ექვემდებარება გატანას საწყობში დროებითი განთავსებისათვის.</p> <p>გადაეცემა შემდგომ იუტილიზაციისათვის შესაბამისი სილიცენზიის მქონე მოიჯარეორგანიზაციას.</p>
ნამუშევარი სატრანსფორმატორო ზეთები, რომლებიც არ შეიცავენ მდგრად ორგანულ დამაბინძურებლებს, მათ შორის PCB.	3	<p>შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენების საწყობში გატანა</p> <p>დაგროვება – წარმოქმნის ადგილზე, პლასტმასის ანლითონის დახურულ კანისტრებში.</p> <p>ნარჩენების საწყობში გატანა შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.</p>	<p>დაუშვებელია: ზეთის დაღვრა.</p> <p>ნამუშევარი ზეთების ჩაშვება საწარმო-სანიაღვრე კანალიზაციაში, გადაღვრა ნიადაგზე ან წყლის ობიექტებში.</p> <p>ზეთის ნარჩენების ტრანსპორტირება სხვა მასალებთან ან ნივთიერებებთან ერთად.</p>	<p>ექვემდებარება გატანას საწყობში დროებითი განთავსებისათვის.</p> <p>გადაეცემა შემდგომ იუტილიზაციისათვის შესაბამისი სილიცენზიის მქონე მოიჯარეორგანიზაციას.</p>
2.5. პლასტმასის დარეზინის ნარჩენები				
ნამუშევარი საბურავები	4	<p>შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენების საწყობში გატანა</p> <p>შეგროვება – ნარჩენის წარმოქმნის ადგილზე, მყარისაფარის მქონე დამოკიდებულ დასზე.</p> <p>მოედანზე დაგროვება –</p>	<p>რეზინის ნარჩენების დაწვასა სტიკადაკრძალულია.</p>	

		არარეკომენდებულია. ნარჩენების საწყოში გატანა შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.		
2.6. საღებავების და საღებავის ლითონის კასრების ნარჩენები	2 და /ან 3	შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენების საწყოში გატანა შეგროვება – ხის ყუთებში ნარჩენის წარმოქმნის ადგილზე. დაგროვება – წარმოქმნის ადგილზე, დახურულ სათავსში ან მყარი საფარის მქონე ფარდულში სამუშაოების დამთავრებამდე. გატანა – ხანგრძლივი შენახვის საწყოში შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.	დაუშვებელია: საღებავის და ლითონის კასრების ნარჩენების განთავსება მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისათვის განკუთვნილ კონტეინერებში. ბუნებრივ გარემოში გადაღვრა ან გადაყრა.	ექვემდებარება გატანას საწყოში დროებითი განთავსებისათვის. გადაეცემა შემდგომი უტილიზაციისათვის შესაბამისი ლიცენზიის მქონე მოიჯარე ორგანიზაციას.
2.7. ლითონი				
ჯართი	5	შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენების საწყოში გატანა შეგროვება – ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე სპეციალურად გამოყოფილ მოედანზე. დაგროვება – ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე სპეციალურად	დაუშვებელია: ლითონის ნარჩენების განთავსება მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისათვის განკუთვნილ კონტეინერებში.	ექვემდებარება გატანას საწყოში დროებითი განთავსებისათვის. გადაეცემა შემდგომი უტილიზაციისათვის შესაბამისი ლიცენზიის მქონე მოიჯარე ორგანიზაციას.

		<p>გამოყოფილ მოედანზე, სარემონტო სამუშაოების დამთავრებამდე. მოედანს უნდა ჰქონდეს დაქანება საწარმოო-სანიაღვრე კანალიზაციის მიმღები ჭის მიმართულებით.</p> <p>გატანა – ხანგრძლივი შენახვის საწყობში შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.</p>		
საშემდგომ ბლო ელექტროდების ნარჩენები	5	<p>შეგროვება – დაგროვება – ნარჩენების საწყობში გატანა</p> <p>შეგროვება – ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე.</p> <p>დაგროვება – ლითონის კასრებში ან ხის ყუთებში ნარჩენების წარმოქმნის ადგილზე, სარემონტო სამუშაოების დამთავრებამდე.</p> <p>გატანა – ნარჩენების საწყობში შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.</p>	დაუშვებელია: ლითონის ნარჩენების განთავსება მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისათვის განკუთვნილ კონტეინერებში.	<p>ექვემდებარება გატანას საწყობში დროებითი განთავსებისათვის.</p> <p>გადაეცემა შემდგომი უტილიზაციისათვის შესაბამისი ლიცენზიის მქონე მოიჯარე ორგანიზაციას.</p>
2.8. ხე-ტყის ნარჩენები				
ხის ნაჭრები,	5	დაგროვება – კერძო პირების მიერ გატანა	დაუშვებელია: ხის ნარჩენების განთავსება	

ლარტყები		დაგროვება – წარმოქმნის ადგილზე, სპეციალურად გამოყოფილ ტერიტორიაზე. გატანა – საწარმოს ან მოიჯარის ავტოტრანსპორტით წინასწარ შეთანხმებულ ადგილზე.	მყარი საყოფაცხოვრებო ნარჩენებისათვის განკუთვნილ კონტეინერებში.	
2.9. ნავთობპროდუქტებით მნიშვნელოვნად დაბინძურებული ნარჩენები				
დაბინძურებული ნიადაგი და ქვიშა	3	შეგროვება – დაგროვება – დაბინძურებული გრუნტების დროებითი შენახვის საცავში გატანა შეგროვება – წარმოქმნის ადგილზე ლითონის როფში. წარმოქმნის ადგილზე დაგროვება რეკომენდირებული არ არის. განთავსება – დაბინძურებული გრუნტების დროებით საცავში, შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.	დაუშვებელია: ნიადაგზე ან ღია მოედანზე განთავსება. საკანალიზაციო სისტემაში ჩარეცხვა. ნიადაგზე ან წყლის ობიექტში გადაყრა. ტრანსპორტირების დროს ნავთობპროდუქტების დაღვრის საწინააღმდეგო პრევენციული ზომების გატარება.	ექვემდებარება გატანას დაბინძურებული გრუნტების დროებით საცავში. გადაეცემა შემდგომი უტილიზაციისათვის შესაბამისი ლიცენზიის მქონე მოიჯარე ორგანიზაციას.
დაბინძურებული ნახერხი	3	შეგროვება – დაგროვება – დაბინძურებული გრუნტების დროებითი შენახვის საცავში გატანა შეგროვება – წარმოქმნის ადგილზე	დაუშვებელია: ნიადაგზე ან ღია მოედანზე განთავსება. საკანალიზაციო სისტემაში ჩარეცხვა.	ექვემდებარება გატანას დაბინძურებული გრუნტების დროებით საცავში. გადაეცემა

	<p>ლითონის როფში. წარმოქმნის ადგილზე დაგროვება რეკომენდირებული არ არის.</p> <p>გატანა და განთავსება – დაბინძურებული გრუნტების დროებით საცავში შესაბამისად გაფორმებული დოკუმენტაციის საფუძველზე.</p>	<p>ნიადაგზე ან წყლის ობიექტში გადაყრა.</p> <p>ტრანსპორტირების დროს ნავთობპროდუქტების დაღვრის საწინააღმდეგო პრევენციული ზომების გატარება.</p>	<p>შემდგომი უტილიზაციისათვის შესაბამისი ლიცენზიის მქონე მოიჯარე ორგანიზაციას.</p>
--	---	--	---